C/2026/902

11.2.2026

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1151/2012 (põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta) artikli 50 lõike 2 punkti a kohase nimetuse registreerimise taotluse avaldamine

(C/2026/902)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1143 ([1]) artikliga 17 on ette nähtud, et kolme kuu jooksul pärast kõnealuse avaldamise kuupäeva võivad liikmesriigi või kolmanda riigi asutused või õiguspärast huvi omav füüsiline või juriidiline isik, kelle elu- või asukoht on kolmandas riigis, esitada komisjonile vastuväite.

KOONDDOKUMENT

„Äpplen från Äppledalen“

ELi nr: PGI-SE-02969 – 21.6.2023

KPN ( ) KGT (X)

1. **[KPN või KGT] nimetus(ed)**

„Äpplen från Äppledalen“

2. **Liikmesriik või kolmas riik**

Rootsi

3. **Põllumajandustoote või toidu kirjeldus**

3.1. *Toote liik*

Klass 1.6. Puuviljad, köögiviljad ja teraviljad töötlemata ja töödeldud kujul

Kombineeritud nomenklatuuri kood

0808 10 – Õunad

3.2. *Toote kirjeldus, mida punktis 1 esitatud nimetus tähistab*

Kaitstud nimetus „Äpplen från Äppledalen“ tähistab õunu (*Malus domestica Borkh.*) sortidest „Discovery“, „Elise“, „Gravensteiner“, „Ingrid-Marie“, „Rubinola“ ja „Santana“, mida kasvatatakse Äppledalenis.

Kaitstud nimetuse „Äpplen från Äppledalen“ all turustatavad õunad peavad vastama 1. klassi õunte kaubanduslikele standarditele ja asjaomasele sordile iseloomulikele tunnustele.

Füüsilised omadused

Suurus

Läbimõõt: 55–85 mm

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1143, milles käsitletakse veinile, piiritusjookidele ja põllumajandustoodetele antavaid geograafilisi tähiseid ning põllumajandustoodete garanteeritud traditsioonilisi tooteid ja vabatahtlikke kvaliteedimõisteid ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1308/2013, (EL) 2019/787 ja (EL) 2019/1753 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1151/2012 (ELT L, 2024/1143, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1143/oj).

Kuju

Sort	Kuju
Discovery	Keskmise suurusega õun, mis on lameda kera kujuline ja ilma selgete uureteta. Õuna kontuur on ümmargune.
Elise	Suur, kooniline ning laia lapiku kujuga õun, mille õiekarikat ümbritsevad madalad sooned, mis ulatuvad pehmete ribidena üle kogu vilja. Õuna kontuur on peaaegu ümar ja pehmelt nurgeline.
Gravensteiner	Suur õun, mille kuju varieerub märkimisväärselt. Selgelt eristuvad kühmud karikaõõnsuse ümber, mis kaarduvad ribidena üle kogu vilja kuni varreõõnsuseni. Õuna kontuur on nurkjas.
Ingrid-Marie	Keskmise suurusega õun, mis on lamendunud kera kujuline, ilma selgete uureteta.
Rubinola	Keskmise suurusega ümar õun, lapiku kera kujuline ja kergelt koonusjas, madala ja laia ribistusega, mis võib ulatuda osaliselt üle vilja. Õuna kontuur on ümar/pehmelt nurkjas.
Santana	Keskmise suurusega koonusjalt ümar õun, selgelt väljendunud ja sageli laia ribistusega, mis kulgeb üle kogu vilja. Ribistus võib tekitada teatud asümmeetria, mille puhul on üks pool teisest kõrgem. See annab viljale iseloomuliku kuju.

Viljakest

Sort	Omadus
Discovery	Keskmise paksusega ja käitlemisele vastupidav matt/kergelt läikiv koor. Rohekaskollane/kollane põhivärv. Päikesepoolsel küljel või suuremal osal viljast on erkpunane värvus, mis varieerub ühtlasest kuni kergelt triibuliseni. Koorel on väikesed põhivärvilt rohelised ja heledad laigud.
Elise	Keskmise paksusega, kergelt läikiv, pisut kootav. Pinnal võib olla roostetaoline võrgustik. Nõrk, meeldiv aroom. Rohekaskollane/kollane põhivärv. Suurem osa viljadest on ühtlaselt või kergelt triibulise pruunikaspunase värvusega.
Gravensteiner	Õhuke, läikiv, kollase põhivärvusega, päikesepoolsel küljel leegitaolised vaarikaroosad triibud.
Ingrid-Marie	Keskmise paksusega, matt, meeldiva aroomiga. Koristamise ajal rohekaskollase põhivärvusega, küpsena kollane. Suurem osa viljast on ühtlast tumepunast värvi, millel on sinakas läige.
Rubinola	Keskmise paksusega, kergelt läikiv. Tugev, meeldiv aroom. Koristamise ajal kahvatu rohekaskollase põhivärvusega, küpsena kollane. Suurem osa õunast on kaetud tihedate punaste triipude ja täppidega.
Santana	Paks, kergelt läikiv. Ladustamisel pakseneb. Võib olla kergelt kirbe ja roostetäppidega. Tugev, meeldiv aroom. Rohekaskollane/kollane põhivärv. Suurem osa viljadest on üleni sooja punast värvi, millel on vaevu märgatavad tumedamat tooni punased triibud. Koorel on rohekashallikaid laike.

Viljaliha

Sort	Omadus
Discovery	Kreemjasvalge, mõnikord roosakas. Krõmpsuv, mahlane. Pruunistub aeglaselt.
Elise	Kahvatukollane, kõva ja seejärel krõmpsuv, mahlane. Pruunistub veidi või üldse mitte.
Gravensteiner	Kreemjasvalge, kollaste triipudega. Krõmpsuv ja mahlane.
Ingrid-Marie	Kreemikasvalge, päikesepoolsel küljel kollakama tooniga, kõva ja seejärel krõmpsuv, mahlane ja magus. Meeldiv aroom. Pruunistub aeglaselt.
Rubinola	Kollane, kõva, mahlane. Ei pruunistu üldse.
Santana	Kollane, kõva ja seejärel krõmpsuv. Väga mahlane. Ei pruunistu peaaegu üldse.

Kõvadus

Sort	Koristusaegne kõvadus (kg/cm²)
Discovery	6,8–8,5
Elise	7,5–9,5
Gravensteiner	7,2–8,2
Ingrid-Marie	7,0–9,4
Rubinola	7,0–8,5
Santana	6,5–7,8

Keemilised omadused

Sort	Tiitritud hape (g/l)	Magusus (°Brixi skaalal)
Discovery	5,0–6,5	9,7–11,3
Elise	7,4–8,7	8,5–10,3
Gravensteiner	8,0–9,5	8,5–10,5
Ingrid-Marie	6,0–7,5	12,6–13,9
Rubinola	7,0–8,4	13,0–14,5
Santana	6,6–7,8	12,0–13,2

Organoleptilised omadused

Sort	Maitse/lõhn
Discovery	Rikkalik aroom. Magus ja keskmise happesusega. Maitses tunda maasikaid ja metsmaasikaid. Biosfääri jahedad ööd muudavad maitse värskemaks ja toovad esile marjanüansse, samas kui päikesepaistelised päevad aitavad muuta koore värvi meeldivamaks ja toetavad värvi jõulist tungimist viljalihasse.
Elise	Magus, üsna happeline. Meeldiv aroom. Maitses tunda pirni ja mett. See sort kasvab hästi piirkonna biosfääri stabiilses kliimas. Tänu mahedale sügisele ja Vätterni järve temperatuuri tasakaalustavale mõjule valmivad viljad aeglaselt, tagades komplekssse tasakaalu magususe ja happesuse vahel. Pikem küpsemisperiood võimaldab selle sordi pirnilaadsel aroomil täielikult areneda, tagades samal ajal viljade mahlakuse ja säilivuse.

Sort	Maitse/lõhn
Gravensteiner	Jõulise aroomi, värske happesuse ja pika järelmaitsega. Apelsini ja punaste marjade maitse. Ida-Vättern Scarpi maastiku hästi kuivendatud mineraaliderikkad nõlvad tugevdavad võimsat aroomi ja lisavad tanniininüansse, muutes sordi kasvatuspiirkonnale ainuomaseks. Vätterni järve lähedal asuva piirkonna unikaalne mikrokliima kaitseb vilju varakevadiste külmade eest, mis on kasulik sordi „Gravensteiner“ tundlikule õitsemishooajale, aidates tagada kindla ja kvaliteetse saagi.
Ingrid-Marie	Intensiivselt aromaatne, mandariini, ploomi ja nektariini maitse. Vürtsikas, kaneeli nootidega. Keskmiselt hapukas, väga magus. Selle sordi sinise helgiga tumepunane koor areneb Ida-Vättern Scarpi maastikul kõige paremini välja jahedatel öödel, mis soodustavad antotsüaniinide (pigmentide) teket.
Rubinola	Magus ja kõrge happesusega. Troopiliste puuviljade, ananassi ja granadilli maitse. Rubinola kasvab eriti hästi Ida-Vättern Scarpi maastikul tänu piirkonnale omasele pikale kasvuperioodile, kus jahedad ööd ja palju päikesevalgust aitavad kaasa komplekssete maitsete kujunemisele. Mineraaliderikas aluspinnas aitab kaasa Rubinola ainulaadse aroomi ning happesuse ja magususe vahelise tasakaalu tekkele. Selles mikrokliimas arenenud tihke koor kaitseb vilju kahjustuste eest ja säilitab nende mahlasuse kuni tarbimiseni.
Santana	Magus, kerge viinhappe nüanss. Meeldiv aroom, milles on tunda magusaid viinamarju. Pikad soojad suveööd ja jahedad sügisööd aeglustavad viljade hingamist, säilitades seeläbi nende happesuse ja andes neile värske ja eristuva maitseprofiili.

3.3. *Sööt (üksnes loomse päritoluga toodete puhul) ja tooraine (üksnes töödeldud toodete puhul)*

—

3.4. *Tootmise erietapid, mis peavad toimuma määratletud geograafilises piirkonnas*

Kõik õunte „Äpplen från Äppledalen“ kasvatamise ja koristamise etapid peavad toimuma punktis 4 kirjeldatud määratud geograafilises piirkonnas.

3.5. *Registreeritud nimetusega toote pakendamise, viilutamise, riivimise jm erieeskirjad*

Õunte „Äpplen från Äppledalen“ omaduste säilitamiseks alates koristamisest turustamiseni ja jälgitavuse tagamiseks tuleb õunu hoida külmhoones ja pakendada punktis 4 kirjeldatud tootmispiirkonnas.

3.6. *Registreeritud nimetusega toote märgistamise erieeskirjad*

—

4. **Geograafilise piirkonna täpne määratlus**

Õunte „Äpplen från Äppledalen“ tootmispiirkond piirneb läänes maanteega E4 (vastavalt 2022. aasta jaanuari maanteeplaanile), põhjas joonega, mis kulgeb Säbybranteni looduskaitseala edelanurgast (N 6416248 E 457528) Tolarpini (N 6418496 E 461312) (SWEREF 99), idas Tolarpist Ulvenstorpini (N 6412592 E 464296) kulgeva joonega ja lõunas Ulvenstorpist Brunnstorpini (maantee E4-alune viadukt; N 6409081 E 456692) kulgeva joonega.

5. **Seos geograafilise piirkonnaga**

Kaitstud geograafilise tähise „Äpplen från Äppledalen“ registreerimise taotlus põhineb toote omaduste ja geograafilise piirkonna vahelisel seosel.

Tootele iseloomulikud omadused

Õuntele „Äpplen från Äppledalen“ on iseloomulik intensiivne värvus ja eristuv puuviljane happesus, mis on magususega heas tasakaalus.

Õunte „Äpplen från Äppledalen“ koor on õrnem kui Euroopa lõunaosas kasvatatavatel sarnastel õuntel. Õunte „Äpplen från Äppledalen“ käsitsi käitlemine tagab, et õunad ei saa koristamise, ladustamise ega pakendamise käigus kahjustada, hoolimata nende õhemast koorest.

Tänu tootjale kuuluvatele pakenduskeskustele ja hulgimüüja lähedusele on õunad „Äpplen från Äppledalen“ kliendini jõudes mahlased.

Erinevalt mujalt imporditud või sissetoodud õuntest ei vahatata õunu „Äpplen från Äppledalen“ pärast saagikoristust ega töödelda neid keemiliselt.

Seos piirkonnaga

Õunte „Äpplen från Äppledalen“ omadused sõltuvad Äppledaleni erilistest looduslikest tingimustest ja kasvatajate teadmistest selle kohta, kuidas neid õunte kasvatamisel kõige paremini ära kasutada.

Äppledalen läbib Ida-Vättern Scarpi maastiku biosfääri kaitseala (https://ostravatterbranterna.se) kirde-edela suunas. Org laskub kirdeosa kõrgeimast punktist Vätterni järve, mis on Euroopa suuruselt viies järv. Äppledaleni geograafiline asukoht, mullastikutingimused (savi, liiv, liustikuline jõesete ja moreen, milles on kergesti murenevaid toitaineterikkaid gabrokihtide triipe) ning Vätterni järve lähedus loovad maastiku, kus on palju väikeseid põllumaid, mis pakuvad häid elutingimusi looduslikele tolmeldajatele ja suurepäraseid tingimusi tootele „Äpplen från Äppledalen“ iseloomulike omadustega õunte kasvatamiseks.

Äppeldaleni põhjapoolne asukoht tähendab palju tunde intensiivset päikesevalgust kasvuperioodil, samas kui keskmine päevane temperatuur on päeval veidi üle 25 °C ja öösel umbes 5 °C. Põhjapoolne asukoht tähendab ka väiksemat kahjurite (seente ja putukate) esinemissagedust, mis vähendab vajadust taimekaitsevahendite kasutamise järele.

Suure veekogu lähedus Vätterni järve näol tähendab, et järvelt Äppledaleni suunas puhuvad jahedad edelatuuled lükkavad edasi õunapuude õitsemisperioodi ajal, mil on suur oht, et õied saavad külmakahjustusi. Sügisel soojendab Vätterni järve soe vesi edelatuuli, mis vähendab tugeva öökülma ohtu ja pikendab toote „Äpplen från Äppledalen“ küpsemisperioodi aastaajal, mil päevase ja öise temperatuuri vahe on suurim.

Kõik need päikesepaistelised tunnid, tugev valgus, pikk valmimisperiood ja päevase temperatuuri suur kõikumine annavad õuntele „Äpplen från Äppledalen“ intensiivse värvuse, isesuguse puuviljase happesuse ja tasakaalustatud magususe ning õhema koore kui sama sordi õuntel, mida kasvatatakse lõuna pool.

Näiteks aeglustavad pikad soojad ja jahedad sügisööd Ida-Vättern Scarpi maastikul puuviljade hingamist, säilitades seeläbi sordile „Santana“ omase happesuse ja andes tulemuseks värske ja eristuva maitseprofiili. Ida-Vättern Scarpi maastiku hästi kuivendatud mineraaliderikkad nõlvad tugevdavad võimsat aroomi ja lisavad tanniininüansse, muutes sordi „Gravensteiner“ sellele kasvatuspiirkonnale ainuomaseks.

Sordi „Ingrid-Marie“ sinise helgiga tumepunane koor areneb Ida-Vättern Scarpi maastikul kõige paremini välja jahedatel öödel, mis soodustavad antotsüaniinide (pigmentide) teket.

Toote „Äpplen från Äppledalen“ omadused sõltuvad kasvatajate teadmistest kohalike tingimuste kohta Äppeldaleni ebaühtlasel väikeste kasvualadega maastikul ning iga sordi konkreetsetest vajadustest seoses kasvatustingimuste, kliima ja mullastikutingimustega. Neist teadmistest juhindutakse iga sordi kasvukoha valikul ja taimede hooldamisel.

Toote „Äpplen från Äppledalen“ viljelemisel järgitakse kliimasertifikaati (IP Sigill, puu- ja köögiviljad), mistõttu kehtivad ranged eeskirjad väetamise, kastmise ja taimekaitsevahendite kasutamise kohta. Kasvatajad peavad mullaanalüüsi abil tõendama vajadust väetamise järele, mille puhul lähtutakse saagi eeldatavast suurusest. Samuti peavad kasvatajad proovide võtmise teel analüüsima kahjurite esinemist ja hulka, et tõendada kahjuritõrje vajadust.

See, kuidas kasvatajad puid lõikavad ja mil määral on neid vaja hooajal Vätterni järve veega kasta, sõltub iga õunasordi vajadustest ja kohalikest tingimustest.

Et saavutada tootele „Äpplen från Äppledalen“ iseloomulike omadustega õunapuude maksimaalne saagikus, kaitsevad kasvatajad kasvukohtades esinevaid looduslikke tolmeldajaid, kaitstes elurikkust ja luues putukahotelle.

Õhukese koorega õunad vajavad käsitsi käitlemist alates koristamisest kuni pakendamiseni. Õunte „Äpplen från Äppledalen“ omaduste säilitamiseks koristatakse õunad käsitsi ja ladustatakse ULO (Ultra-Low Oxygen) ladudes, kuni need pakendatakse käsitsi klientidele tarnimiseks. Külmladustamine ja pakendamine tagavad, et lõpptarbijale saab tarnida tootele „Äpplen från Äppledalen“ iseloomulike omadustega mahlaseid õunu.

Viide tootespetsifikaadi avaldamisele

https://www.livsmedelsverket.se/4aa000/globalassets/foretag-regler-kontroll/livsmedelsinformation-markning-halsopastaenden/skyddade-beteckningar/ansokan-om-skyddad-beteckning---applen-fran-appledalen_251022.pdf